

PANOPTYKON
F U N D A C J A

Zarząd: Katarzyna Szymielewicz, Małgorzata Szumańska
Rada programowa: Adam Bodnar, Ewa Charkiewicz,
Dominika Dörre-Nowak, Józef Halbersztadt,
Joanna Kamiol, Monika Płatek, Maciej Ślusarek,
Piotr Waglowski, Roman Wieruszewski

Warszawa, 14 lipca 2011 r.

Pan Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu RP

Wielce Szanowny Panie Marszałku,

w związku z prowadzonymi w Sejmie pracami nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 4280) oraz nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a także zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012 (druk nr 4281, dalej: „projekt ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012”), chcielibyśmy zwrócić uwagę na niektóre z proponowanych rozwiązań, które, w naszej ocenie, budzą daleko idące wątpliwości, co do zgodności z chronionymi na mocy Konstytucji Rzeczypospolitej oraz ratyfikowanych umów międzynarodowych prawami i wolnościami obywatelskimi.

Proponowane zmiany prawa zawierają cały szereg mogących budzić zastrzeżenia przepisów, co znalazło odzwierciedlenie w opiniach i wystąpieniach wielu podmiotów i instytucji (m.in. Sądu Najwyższego, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka). W swoim stanowisku koncentrujemy się na wskazaniu jedynie kilku kluczowych problemów ściśle związanych z celami statutowymi naszej organizacji. Wątpliwości dotyczące wskazanych przez nas przepisów dotyczą przede wszystkim respektowania **prawa do prywatności** (art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka) oraz związanej z nim **zasady autonomii informacyjnej jednostki** (art. 51 Konstytucji).

Szczególne zastrzeżenia w tym kontekście budzi **art. 14** rządowego projektu ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012. Przepis ten wprowadza nowe uprawnienia Policji do dokonywania sprawdzeń i sporządzania opinii o obywatelach ubiegających się o akredytację UEFA – na żądanie uprawnionego organu tej organizacji – dotyczących stwarzania przez te osoby zagrożenia dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Wątpliwości wzbudza przede

wszystkim arbitralność proponowanych rozwiązań, pozwalających na wydawanie wskazanej opinii bez konieczności jej uzasadnienia, bez gwarancji umożliwiających wgląd osób zainteresowanych do przygotowanych przez Policję rozstrzygnięć, czy też zweryfikowanie informacji stanowiących podstawę do ich wydania, a także bez prawa do dokonania ich sprostowania. Projekt nie przewiduje także możliwości zaskarżenia wydanych przez Policję opinii i odwołania się do niezależnego organu sprawującego kontrolę nad działaniami Policji w tym zakresie.

W naszej ocenie, wskazane rozwiązania mogą stanowić naruszenie praw i wolności osób, których dane będą w ten sposób przetwarzane. Stoją one bowiem w sprzeczności z podstawowymi zasadami ochrony danych osobowych wynikających z zasad autonomii informacyjnej jednostki przewidzianej w art. 51 Konstytucji Rzeczypospolitej oraz z ustawy o ochronie danych osobowych¹. Przede wszystkim dotyczy to zasady merytorycznej poprawności gromadzonych danych, z której wynika uprawnienie do dostępu do własnych danych i możliwość domagania się od ich administratora wprowadzania odpowiednich poprawek. Przewidziane we wskazanych przepisach postępowanie o charakterze arbitralnym, budzi natomiast poważne wątpliwości w zakresie zgodności z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Zastrzeżenia wzbudza także sam fakt gromadzenia i przekazywania przez polskie organy ścigania danych, w tak nietransparentny sposób, bez zgody i wiedzy osób, których informacje te dotyczą, do prywatnej organizacji międzynarodowej, jaką jest UEFA. Projektowane przepisy nie stwarzają odpowiednich gwarancji dla dalszego postępowania przez UEFA z uzyskanymi danymi, nie zapewniają należytych zasad bezpieczeństwa ich przetwarzania, nie precyzują okresu przechowywania danych oraz tego, czy po ich wykorzystaniu zgodnie z przeznaczeniem, zgromadzone informacje zostaną niezwłocznie usunięte lub zanonimizowane.

Zidentyfikowanych wyżej wad projektowanych przepisów nie konwaliduje, naszym zdaniem, niewiązący charakter opinii wydawanych na żądanie UEFA. W istocie bowiem, trudno sobie wyobrazić, aby przekazywane przez Policję rozstrzygnięcia w ramach tzw. *police screening*, niemożliwe do zakwestionowania przez osoby zainteresowane, ani do zweryfikowania przez organy UEFA, nie miały decydującego znaczenia przy wydawaniu akredytacji związanych z Turniejem Finałowym Euro 2012 – a co za tym idzie – decydującego znaczenia dla prawa osoby zainteresowanej do przebywania w określonym miejscu w czasie trwania Turnieju Finałowego. Niewiązący charakter przekazywanych opinii poddaje jedynie w wątpliwość zasadność celu wprowadzenia tak dalece ingerującej w prawa i wolności jednostki instytucji prawnej, której załączone uzasadnienie do projektu ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012 zostało przedstawione w sposób bardzo oględny.

Pragniemy przy tej okazji podkreślić, że opisane wyżej przepisy były także przedmiotem krytyki Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, który zdecydowanie postulował modyfikację lub wykreślenie z projektu instytucji *police screening*².

Wątpliwości budzą również następujące przepisy projektu ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012:

- i. art. 11-13, które określają w bardzo szeroki sposób zakres informacji, które będą mogły

¹ Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 1997 r. Nr 133 poz. 883 z późn. zm.).

² Pismo z 10 czerwca 2011 r., skierowane do przewodniczącego sejmowej podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia „projektu ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012”, sygn. DOLiS 033-83/11/29465.

być na jego podstawie przetwarzane przez Policję, bez wiedzy i zgody osób, których dane dotyczą. Z brzmienia projektu ustawy o bezpieczeństwie Euro 2012 wynika również, iż uprawnienie do pozyskiwania i dalszego przetwarzania zgromadzonych danych będzie przysługiwać Policji nie tylko w trakcie, ale także podczas kolejnych czterech miesięcy po zakończeniu Turnieju Finałowego Euro 2012.

ii. Art. 3 ust. 1, ust. 3 pkt 6 oraz ust. 4, który wprowadza instytucję monitoringu wizyjnego w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, policyjnych izb dziecka, pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych. Poza ustaleniem maksymalnego okresu przechowywania danych niezawierających dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania (60 dni), projekt nie przewiduje szczegółowych regulacji chroniących przed niewłaściwym sposobem przechowywania nagrań oraz zabezpieczenia ich przed nieuprawnionym dostępem i dalszym bezprawnym wykorzystaniem. Ustanowienie delegacji do określenia szczegółowych warunków przetwarzania obrazu z monitoringu w rozporządzeniu nie stwarza odpowiednich gwarancji dla ochrony prywatności, w tym ochrony danych osobowych jednostki.

iii. Art. 1 ust. 6, który zakłada stworzenie centralnego systemu identyfikacji oraz zestawu kompatybilnych ze sobą elektronicznych systemów służących identyfikacji kibiców, ale w sposób jedynie bardzo ogólny określa zasady działania tych systemów.

iv. Art. 1 ust. 19, który penalizuje zachowania polegające na używaniu elementu odzieży lub przedmiotu w celu uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia rozpoznania osoby w miejscu i czasie trwania masowej imprezy sportowej.

Podsumowując przedstawione wyżej rozważania, zaznaczamy, iż zdajemy sobie sprawę z tego, że organizacja turnieju finałowego może niekiedy wymagać szczególnych środków bezpieczeństwa, które w określonych przypadkach mogą wpływać na ingerencję w prawa i wolności obywatelskie, w tym prawo do prywatności. Ingerencja ta nie może jednak pozostawać w sprzeczności z istotą podstawowych praw i wolności jednostki. Powinna ona być zawsze konieczna dla zrealizowania wyłącznie uzasadnionych prawnie celów oraz musi odpowiadać zasadzie proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). **Zwracamy się zatem z prośbą o rozważenie, czy proponowane na tym etapie prac sejmowych rozwiązania, spełniają powyższe wymogi, ze szczególnym uwzględnieniem analizy zawartych w projekcie przepisów pod kątem gwarancji należytej ochrony prywatności jednostki.**

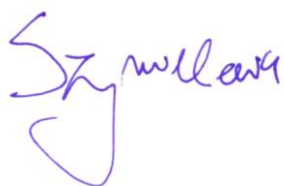
Choć zawęziliśmy nasze stanowisko jedynie do wybranych zagadnień, chcemy podkreślić, że nasze zaniepokojenie wzbudziły również inne przewidziane w projekcie rozwiązania, na które zwracały już uwagę wcześniej takie instytucje jak: Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, Krajowa Rada Sądownictwa, Sąd Najwyższy, przedstawiciele Prokuratury, Adwokatury, czy Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Chodzi przede wszystkim o nieostrość proponowanych w projekcie przepisów karnych oraz ideę wprowadzenia instytucji tzw. rozprawy odmiejscowionej.

Nasz poważny niepokój wzbudza również sam tryb procedowania nad projektem ustawy. Choć projekt ten zmienia szereg innych ustaw, w tym cztery kodeksy, prace nad nim prowadzone są w zaskakująco szybkim tempie trybie, co stwarza ograniczone pole do efektywnych konsultacji proponowanych rozwiązań z zainteresowanymi środowiskami prawniczymi i partnerami społecznymi.

Zgłoszone uwagi z pewnością zatem warte są głębokiego przeanalizowania przed uchwaleniem projektu ustawy w jego obecnym brzmieniu.

W imieniu Fundacji Panoptykon

2 tygodni temu,

Katarzyna Szymielewicz
Dyrektorka

Małgorzata Szumańska
Członkini Zarządu